

Raplamaa Omavalitsuste Liit

Association of Local Authorities of Rapla County

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

04.09.2025 nr 2-10/335

Arvamus üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ planeeringulahenduse kohta

Raplamaa Omavalitsuste Liit (ROL) tunnustab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi uue üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ koostamise kavandamise ja läbiviimise eest. Tegemist on väga põhjaliku ja mitmeid ruumilise arengu tahkusi arvestava protsessi ja dokumendiga. Muljetavaldavas mahus on läbi viidud uuringuid. Kaasamine planeeringu koostamise protsessi on olnud üldiselt piisav.

Siiski peavad Raplamaa Omavalitsuste Liit ja kõik selle liikmesomavalitsused (Kehtna vald, Kohila vald, Märjamaa vald, Rapla vald) planeeringu koostajate tähelepanu juhtima mõningatele seisukohtadele ja järeldustele planeeringudokumentides. Peame oma kohustuseks rõhutada teatavaid meie piirkonna arengule ülimalt olulisi aspekte, mis meie hinnangul ei ole leidnud praegu piisavat tähelepanu.

Üks sellistest aspektidest on kahtlemata asustuse ruumiline suunamine üleriigilises planeeringus. Selle peamiseks lähtealuseks on üleriigilise planeeringu asustuse arengustsenaariumide koonduring, mille järeldustele ja ettepanekutele tugineb suuresti ka üleriigilise planeeringu asustuse käsitus.

Oleme põhjalikult tutvunud uuringu materjalidega, sh teadusliku aruandega. Saame aru, et erinevaid andmeid koguti ja analüüsiti suures mahus ja järelduste tegemine võis osutuda keerukaks, aga meil tekkisid siiski mitmed küsimused.

Esitatud arvandmete ja kaardimaterjali alusel ei kangastu meile uuringu läbiviijatega sarnane pilt ja seega ei jõua me ka samadele järeldustele. Elujõuliste keskuste valik ja toimepiirkondade piiritlemine uuringus ei ole meie jaoks üheselt selge. Pigem tuvastame, et toimepiirkondade keskused on eristatud ja toimepiirkonnad piiritletud erinevalt võrreldes eelmise üleriigilise planeeringu tarvis Statistikaameti poolt tehtud uuringust – olgu see siis toimepiirkondade väljatoomises (uue planeeringu piir on 15000 elanikku, eelmises uuringus oli see 10000 (5000)) või nn lahustükkide ühendamises toimepiirkondadega (praegu on Raplast lõunasse jäävad kandid otse liidetud Tallinna tagamaasse). Uuringute läbiviijate esitatud võrdlused ja viimase 10 aasta muutuste kajastus ei ole seetõttu asjakohased.

Meie väide on, et mõlemas uuringus sarnast metoodikat kasutades oleks kaardipilt kujunenud oluliselt erinevaks praegu esitatust ning Rapla toimepiirkond oleks eristunud märksa suuremana nii territoriaalses vaates kui ka rahvaarvult.

Ka tabelites, kus on välja toodud erinevate keskuste valiku kriteeriumid oleks juba kasvõi sellise muudatuse tõttu Rapla kui keskuse potentsiaal hoopis teine. Isegi praegusel kärbitud kujul on Rapla kui keskuse näitajad pigem üle keskmise, nt kõrgharidusega elanike osakaal ja keskuslinna võimekus töökohti pakkuda. Me ei hakka siinkohal üksikasjalikult välja tooma oma kõhklusi iga kriteeriumi osas eraldi, kuid oleme nõus neid vajadusel eraldi selgitama.

Kokkuvõttes tundub meile, et praegu on nn „vedurlinnade“ valiku kriteeriumid üsna laialt tõlgendatavad ning selle alusel valiku tegemine on pigem „maitse asi“ ja piiri tõmbamine suuresti kokkuleppeline. See, milliseid keskuseid Eestis tulevikus arendada on pigem puhtalt regionaalpoliitiline valik.

Meie hinnangul soosib praegune tõlgendus pigem pealinna ja teiste suurte linnade mõjuala suurenemist ning regionaalpoliitika rolli jätkuvat vähendamist. Sellega hõrendab riik märgatavalt keskuste võrgustikku, kus inimesed leiaksid tasuvat tööd ja kvaliteetseid teenuseid mõistlikul kaugusel oma elukohast. Üleriigiline planeering on oma olulise eesmärgina püstitanud Tallinna mõju piiramise, aga nt Rapla-taoliste keskuste „likvideerimine“ kaardilt avaldab täpselt vastupidist mõju, kuna nii kaotame viimasegi „saarekese“ pealinna mõjualal, kus inimestel oleks võimalik leida tööd ja saada teenuseid.

Raplamaa omavalitsustele ei ole vastuvõetav üleriigilise planeeringu koostamisel praegu rakendatav lähenemine, kuna see kahandab oluliselt meie arenguvõimalusi ja meie elanike elukvaliteeti. Vastavalt ministriumipoolt kaasamisüritustel sõnastatud tõlgendusele seab üleriigiline planeering eesmärgiks, et tulevikus kõik riiklikud poliitikad ja välisrahastused keskenduvad väga vähestesse Eestimaa punktidesse. Kuna Rapla nende hulka ei kuulu, siis suletakse meie maakonna ees need võimalused elu- ja ettevõtluskeskkonna arenguks, kust siiani saime tuge taotleda.

Raplamaa Omavalitsuste Liit, sihtasutus RAEK ja Raplamaa kohalikud omavalitsused on aktiivselt üritanud aidata kaasa töökohtade loomisele ning Kohila ja Rapla vallas (ka mujal) on selles osas mitmeid edulugusid. Rahade väljatõmbamine piirkonnast tähendab seda, et me ei saa enam samas mahus luua eeldusi (taristu jm) ettevõtluse arenguks ega uuteks investeeringuteks. Ka mõjub üleriigilise planeeringu sõnum Rapla „perspektiivituks“ keskuseks kuulutamise negatiivselt piirkonna kuvandile ja võib halvata nii ettevõtluse kui elukohtade investeeringud, pärssides arendajate huvi ja kindlustunnet.

Teine aspekt, millele soovime tähelepanu osutada on Rapla kui Rail Balticu regionaalne (rahvusvaheline) peatus. Rapla staatus (potentsiaalse) rahvusvahelise kiirrongi peatusena, mitte ühena kohalike peatuste seas oli sisse kirjutatud juba Rail Balticu maakonnaplaneeringutele eelnenud analüüsidesse (AECOM). Üleriigiline planeering kui riigi (tasakaalustatud) ruumilise arengu põhidokument peaks seda kinnitama. Meile on arusaadav, et kõige kiiremad reisirongid siin ei peatu, aga nt Tallinn-Riia rongi peatus peab siin kindlasti olema. See loob piirkonnas täiesti uue olukorra ja uued võimalused, millega meie arvates praegu üleriigiline planeering piisavalt ei arvesta. Samuti mitte ka seda, millised võimalused ettevõtlusele annab kaubaveo võimalus Euroopa-suunalisel raudteel. **Näeme, et Rapla arendamine keskusena vastukaaluks Tallinna mõju laienemisele on realistlik ja vajalik.**

Soovime ministriumile jõudu üleriigilise planeeringu protsessi lõpuleviimisel ja Eesti tasakaalustatud ruumilist arengut võimaldavate otsuste langetamisel.

/allkirjastatud digitaalselt/

Heiki Hepner
Raplamaa Omavalitsuste Liidu juhatuse esimees

Koopia: Eesti Linnade ja Valdade Liit, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

Tavo Kikas
5114321